

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. gegužės 19 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų G o d o s Ambrasaitės-Balynienės (pranešėja), Danguolės Bublienės ir Algirdo Taminsko (kolegijos pirmininkas),
teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Arvi“ ir ko** kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2020 m. birželio 25 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje sprendžiant **ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Arvi“ ir ko** ieškinio atsakovėms uždarajai akcinei bendrovei „Akvua“ ir uždarajai akcinei bendrovei „Belor“ dėl reikalavimo perdavimo sutarties pripažinimo negaliojančia priėmimo klausimą, trečiasis asmuo uždaroji akcinė bendrovė „Biovastos investicijos“.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių atsisakymą priimti ieškinį, jeigu teismo žinioje yra byla dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė kreipėsi į teismą prašydama pripažinti niekine ir negaliojančia 2019 m. rugpjūčio 19 d. reikalavimo perdavimo sutartį, kuria UAB „Akvua“ neatlygintinai perdėjo UAB „Belor“ 5 600 000 Eur reikalavimo teisę į UAB „Arvi fertis“. Ieškovė nurodė, kad sutarties sudarymo momentu UAB „Akvua“ neturėjo reikalavimo teisės į UAB „Arvi fertis“, todėl toks sandoris negalėjo būti sudarytas. Be to, reikalavimo perdavimo sutartis galbūt yra suklastota.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

3. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2020 m. gegužės 19 d. nutartimi ieškovės ieškinį atsisakė priimti.
4. Teismas nustatė, kad Vilniaus apygardos teismo 2019 m. gegužės 15 d. nutartimi UAB „Arvi fertis“ iškelta bankroto byla (civilinė byla Nr. B2-2354-340/2019). 2020 m. gegužės 8 d. nutartimi išspręsti UAB „Belor“ ir UAB „Biovasto investicijos“ prašymai patvirtinti jų finansinius reikalavimus BUAB „Arvi fertis“ bankroto byloje (civilinė byla [Nr. eB2-2229-340/2020](#)). UAB „Belor“ 5 600 000 Eur reikalavimą BUAB „Arvi fertis“ kildino, be kita ko, iš UAB „Arvi“ ir ko, UAB „Arvi fertis“ ir „Pride Holding Investment Limited“ 2016 m. vasario 1 d. investavimo sutarties bei 2019 m. rugpjūčio 19 d. reikalavimo teisių perdavimo sutarties, kuria UAB „Akvua“ jai neatlygintinai perdėjo reikalavimo teises į UAB „Arvi fertis“.
5. Teismas pažymėjo, kad Vilniaus apygardos teismas, sprenddamas dėl UAB „Belor“ reikalavimų tvirtinimo BUAB „Arvi fertis“ bankroto byloje, 2020 m. gegužės 8 d. nutartimi įvertino 2016 m. vasario 1 d. investavimo sutartį bei 2019 m. rugpjūčio 19 d. reikalavimo teisių perdavimo sutartį ir pasisakė dėl kreditorės UAB „Belor“, kaip UAB „Akvua“ reikalavimo teisės perėmėjos, teisių reikalauti iš bankrutavusio juridinio asmens 5 600 000 Eur už akcijas. Pagal kasacinio teismo formuojamą praktiką kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo bankroto byloje procedūra pagal savo teisinę prigimtį atitinka civilinės bylos nagrinėjimą, kurio metu siekiama išsiaiškinti, ar kreditorius turi reikalavimo teisę į bankrutuojančią įmonę, o priimta nutartis dėl kreditoriaus reikalavimo patvirtinimo atitinka teismo sprendimą, kuriuo iš esmės atsakoma į kreditoriaus materialinį teisinį reikalavimą (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. balandžio 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-160/2011](#)).
6. Atsižvelgdamas į tai, kad ieškovė, kuri nurodytoje byloje taip pat buvo dalyvaujantis asmuo, savo ieškinio reikalavimą kildina iš tos pačios 2019 m. rugpjūčio 19 d. reikalavimo perdavimo sutarties, kurią teismas vertino ir analizavo sprenddamas dėl UAB „Belor“ 5 600 000 Eur kreditoriaus reikalavimo BUAB „Arvi fertis“ bankroto byloje tvirtinimo, teismas atsisakė priimti UAB „Arvi“ ir ko ieškinį konstatavęs, kad teismo žinioje yra byla dėl ginčo tarp tų pačių šalių dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 137 straipsnio 2 dalies 5 punktas).

7. Vilniaus apygardos teismas, išnagrinėjęs ieškovės atskirąjį skundą, 2020 m. birželio 25 d. nutartimi Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. gegužės 19 d. nutartį paliko nepakeistą.
8. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad [CPK 137 straipsnio](#) 2 dalies 5 punkte įtvirtinto ieškinio nepriėmimo pagrindo tikslas – užtikrinti, jog dėl to paties ginčo nebūtų priimta kelių teismo sprendimų. Šalys vienu metu negali užvesti kelių bylų dėl to paties ginčo.
9. Teismas nustatė, kad civilinėje byloje [Nr. eB2-2229-340/2020](#) Vilniaus apygardos teismo 2020 m. gegužės 8 d. nutartimi, kuri dar nėra įsiteisėjusi, buvo patvirtintas UAB „Belor“ 5 702 242,58 Eur finansinis reikalavimas BUAB „Arvi fertis“. 2020 m. gegužės 8 d. nutartyje teismas sprendė tiek dėl 2016 m. vasario 1 d. investavimo sutarties teisėtumo, iš jos kylančių teisių ir pareigų UAB „Akvua“, tiek dėl 2019 m. rugpjūčio 19 d. reikalavimo teisių perdavimo sutartini UAB „Akvua“ kreditoriui UAB „Belor“ perleistos reikalavimo teisės iš 2016 m. vasario 1 d. investavimo sutarties ir konstatavo, kad UAB „Belor“, kaip UAB „Akvua“ reikalavimo teisės perėmėja, įgijo teisę reikalauti atlyginti patirtus nuostolius ir atgauti už akcijas sumokėtus 5 600 000 Eur.
10. Teismas nurodė, kad nors šalių procesinė padėtis šioje byloje ir civilinėje byloje [Nr. eB2-2229-340/2020](#) nėra identiška, tačiau abiejose bylose dalyvaujantys asmenys yra BUAB „Arvi fertis“, UAB „Belor“, UAB „Arvi“ ir ko, UAB „Biovasto investicijos“. Vienintelis juridinis asmuo, kuris yra įtrauktas kaip atsakovas nagrinėjamoje byloje ir nėra dalyvaujantis asmuo byloje Nr. eB2-2229-340/2020, – UAB „Akvua“, tačiau dėl šio juridinio asmens taip pat pasisakyta priimant galutinę nutartį civilinėje byloje [Nr. eB2-2229-340/2020](#). Atsižvelgdamas į tai teismas konstatavo, kad abiejų bylų šalys sutampa.
11. Teismas nurodė, kad nagrinėjama atveju UAB „Arvi“ ir ko pareikšti reikalavimai taip pat susiję su 2020 m. vasario 1 d. investavimo sutarties ir 2019 m. rugpjūčio 19 d. reikalavimo perdavimo sutarties teisėtumu, tačiau papildomai nurodoma, jog reikalavimo perdavimo sutartis yra pasirašyta galbūt suklastojus UAB „Akvua“ vadovės parašą, nors ši aplinkybė taip pat galėjo būti nurodyta ir civilinėje byloje [Nr. eB2-2229-340/2020](#). Taigi, nors civilinėje byloje [Nr. eB2-2229-340/2020](#) sprendtas materialus reikalavimas dėl kreditoriaus reikalavimo patvirtinimo, o nagrinėjamoje byloje reikšiamas neturtinio pobūdžio reikalavimas, ieškovės argumentas, kad skiriasi nagrinėjamos civilinės bylos ir byloje [Nr. eB2-2229-340/2020](#) nagrinėjimo dalykas, teismo vertinimu, yra nepagrįstas. Spręsdamas dėl materialaus (finansinio) reikalavimo teismas pasisakė ir dėl sutarčių, kurių pagrindu kyla turtinis reikalavimas, teisėtumo ir galiojimo, todėl abiejų bylų dalykai ir pagrindai iš esmės sutampa.
12. Teismas pažymėjo, kad nors ieškovė teigia, jog iš investavimo sutarties kylančius reikalavimus yra perdavusi UAB „Biovasto investicijos“, nes iki tol ji ir nebuvo žinoma apie 2019 m. rugpjūčio 19 d. reikalavimo perdavimo sutartį, šioje byloje nenagrinėjamas UAB „Biovasto investicijos“ reikalavimo teisės pagrįstumo klausimas. Be to, Vilniaus apygardos teismas dėl šio reikalavimo taip pat jau yra pasisakęs civilinėje byloje [Nr. eB2-2229-340/2020](#), kurioje priimtos 2020 m. gegužės 8 d. nutarties pagrįstumas bus vertinamas Lietuvos apeliacinio teismo.
13. Teismas konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas tinkamai taikė ieškinio priėmimą, bylų tapatumą reglamentuojančias teisės normas, todėl pagrįstai atsisakė priimti ieškovės ieškinį, vadovaudamasis [CPK 137 straipsnio](#) 2 dalies 5 punktu.

III. Kasacinio skundo teisiniai argumentai

14. Kasaciniu skundu ieškovė prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2020 m. birželio 25 d. nutartį ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. gegužės 19 d. nutartį bei perduoti ieškinio priėmimo klausimą pirmosios instancijos teismui spręsti iš naujo. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
  - 14.1. Teismai nepagrįstai atsisakė priimti ieškovės ieškinį konstatavę, kad ieškovė, kuri nėra BUAB „Arvi fertis“ kreditorė, turėtų ginčyti reikalavimo perdavimo sutartį išimtinai BUAB „Arvi fertis“ bankroto byloje, sprendžiant dėl kreditorių UAB „Biovasto investicijos“ (5 600 000 Eur reikalavimo teisę į UAB „Arvi fertis“ įgijo perimdama reikalavimą iš ieškovės) ir UAB „Belor“ (teigia, kad 5 600 000 Eur reikalavimo teisę į UAB „Arvi fertis“ įgijo šioje byloje ginčijamos reikalavimo perdavimo sutarties pagrindu) reikalavimų tvirtinimo. Bankroto byloje asmeniui, kuris nėra įmonės kreditorius, nėra teisių galimybių inicijuoti ginčo teiseną siekiant nuginčyti konkrečias sutartis. Civilinėje byloje Nr. eB2-3677-603/2020 ieškovė negali kelti materialinių reikalavimų dėl reikalavimo perdavimo sutarties pripažinimo negaliojančia.
  - 14.2. Teismai nukrypo nuo kasacinio teismo formuojamos praktikos (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. kovo 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-88/2010](#); 2011 m. balandžio 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-160/2011](#)), pagal kurią bankroto byloje nagrinėjami būtent turtinio pobūdžio reikalavimai, o ne reikalavimai dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais.
  - 14.3. Teismai netinkamai aiškino ir taikė [CPK 137 straipsnio](#) 2 dalies 5 punkto nuostatas, nukrypo nuo kasacinio teismo išaiškinimų 2007 m. lapkričio 13 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-489/2007](#). Teismai klaidingai aiškino ieškinį (šalių dalyko ir pagrindo) tapatumą, atsisakymo priimti ieškinį pagrindus:
    - 14.3.1. Nagrinėjimo dalykas šioje byloje yra reikalavimo perdavimo sutarties teisėtumas, o civilinėje byloje Nr. eB2-3677-603/2020 – UAB „Biovasto investicijos“ kreditoriaus reikalavimo tvirtinimas BUAB „Arvi fertis“ bankroto byloje. Byloje Nr. eB2-3677-603/2020 nekeliant reikalavimų pripažinti reikalavimo perdavimo sutartį negaliojančia, sprendimas dėl šio klausimo negalimas. Be to, ieškovė neturi galimybės civilinėje byloje Nr. eB2-3677-603/2020 ginčyti konkrečius įrodymus, prašyti pripažinti juos negaliojančiais.
    - 14.3.2. Šios bylos šalys – ieškovė, kuri, kaip BUAB „Arvi fertis“ akcijų savininkė ir pardavėja, yra atsakinga pirkėjai atsakovei UAB „Akvua“ (dėl investavimo sutarties vykdymo, UAB „Arvi fertis“ akcijų perdavimo ir pan.), ir atsakovė UAB „Belor“, kuriai neva buvo perleistos iš investavimo sutarties kylančios teisės. Civilinėje byloje Nr. eB2-3677-603/2020 ginčo šalys yra BUAB „Arvi fertis“ ir kreditorė UAB „Biovasto investicijos“ kartu su UAB „Belor“, kurių kreditorių reikalavimų tvirtinimo klausimas yra sprendžiamas nurodytoje byloje. UAB „Akvua“ nedalyvauja UAB „Arvi fertis“ bankroto byloje. UAB „Arvi fertis“ neįtraukta į šią bylą.
    - 14.3.3. Šioje byloje ieškinio pagrindas – aplinkybės, susijusios su reikalavimo perdavimo sutarties neteisėtumu, civilinėje byloje Nr. eB2-3677-603/2020 – aplinkybės, susijusios su pagrindais tvirtinti UAB „Biovasto investicijos“ kreditoriaus reikalavimą arba jo

netvirtinti. Taigi iš esmės skiriasi bylose įrodinėjamos aplinkybės. Ieškovė šioje byloje ketina įrodinėti, kad reikalavimo perdavimo sutartyje matomas UAB „Akva“ direktorės V. S. parašas iš esmės skiriasi nuo parašų kituose dokumentuose, taip grįsdama reikalavimo perdavimo sutarties suklastojimą. Tokio argumento UAB „Biovasto investicijos“ civilinėje byloje Nr. eB2-3677-603/2020 nekelia.

- 14.4. Ieškovės ieškinys nepatenka į [CPK 137 straipsnio](#) 2 dalies 5 punkte įtvirtinto pagrindo atsisakyti priimti ieškinį apimtį. Teismai, atsisakydami priimti ieškinį, pažeidė ieškovės teisę į teisminę gynybą (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalis, [CPK](#) 5 straipsnis, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 4 straipsnis, Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalis; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. balandžio 26 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-199/2011](#); 2018 m. spalio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-353-690/2018, kt.).

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių atsisakymą priimti ieškinį, kai teismo žinioje yra byla dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu

15. Proceso teisėje įtvirtintas *lis alibi pendens* (kitur nagrinėjama byla) principas, pagal kurį draudžiama dėl to paties dalyko, tuo pačiu pagrindu ir tarp tų pačių šalių vienu metu iškelti ar nagrinėti daugiau kaip vieną civilinę bylą. Bylų tapatumas nustatomas taip pat, kaip ir ieškinių tapatumas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. kovo 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-88/2010). Kol anksčiau teisme dėl tapataus ginčo iškelta byla nėra užbaigta, ieškovas neturi teisės pareikšti ieškinį teisme dėl tapataus ginčo nagrinėjimo. Toks atsisakymo priimti ieškinį pagrindas įtvirtintas [CPK 137 straipsnio](#) 2 dalies 5 punkte, pagal kurį teismas atsisako priimti ieškinį, jeigu teismo žinioje yra byla dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu. Jeigu ši aplinkybė paaiškėja jau iškėlus civilinę bylą, teismas palieka ieškinį nenagrinėtą ([CPK](#) 296 straipsnio 1 dalies 4 punktas).
16. [CPK 137 straipsnio](#) 2 dalies 5 punkte įtvirtintas atsisakymo priimti ieškinį pagrindas yra laikino pobūdžio, t. y. jis taikytinas tais atvejais, kai anksčiau iškelta byloje pagal tapatų ieškinį dar nėra priimtas procesą užbaigiantis teismo procesinis sprendimas. Atsisakymas priimti ieškinį šiuo pagrindu nereikšia, kad ieškovas nebegalės su tapačiu ieškiniu kreiptis į teismą ateityje. Tokios pasekmės atsiranda tik tuo atveju, kai anksčiau iškelta byloje yra priimamas ir įsiteisėja teismo sprendimas dėl ginčo esmės, arba anksčiau iškelta byla yra nutraukiama įstatyme nustatytais pagrindais ([CPK 137 straipsnio](#) 2 dalies 4 punktas, 294 straipsnio 2 dalis).
17. Kasacinio teismo praktika, aiškinanti tapataus ieškinio (tapačios bylos) sampratą, yra gausi ir nuosekliai išplėtotą. Ieškinių tapatumas nustatomas pagal tris kriterijus: ginčo šalis, ieškinio dalyką ir pagrindą. Kasacinio teismo praktikoje išsamiai pasisakyta dėl tapataus ieškinio konstatavimo kriterijų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. lapkričio 30 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-494/2010](#); 2010 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-476/2010](#); 2011 m. gegužės 5 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-123/2011](#); 2013 m. sausio 18 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-137/2013](#); 2019 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-390-823/2019](#), 31 punktas; kt.).
18. Kasacinis teismas yra nurodęs, kad sprendžiant klausimą dėl šalių tapatumo svarbu nustatyti, ar ieškovas ir atsakovas yra tie patys asmenys, kurie buvo šalys tą patį ieškinio faktinį pagrindą ir dalyką turinčioje byloje. Sprendžiant, ar ginčo šalys yra tapačios, esminę reikšmę turi ne jų formalus procesinis statusas, o tai, ar asmenys yra to paties materialiojo teisinio santykio, dėl kurio ginčą sprendė teismas, dalyviai. Dėl to šalių tapatumas konstatuotinas, pavyzdžiui, tuo atveju, kai tapatų ieškinio reikalavimą, ginčydamas teismo nustatytus materialiuosius teisinius santykius, buvęs atsakovas reiskia buvusiam ieškovui ar pan. (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 22 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-602/2013). Ginčo šalių tapatumas konstatuotinas ir tuo atveju, kai ieškinį reiskia ne ankstesnės bylos šalis, bet jos teisių perėmėja materialiajame teisiname santykyje. Vadinas, sprendžiant dėl ginčo šalių (ne)tapatumo esminę reikšmę turi ir dėl to turi būti vertinamas ne ginčo šalių formalus procesinis statusas, bet materialiojo teisinio santykio, kurio dalyviai buvo asmenys, kurių ginčą sprendė teismas, (ne)tapatumas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-95-403/2021](#), 42 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
19. Reikalavimo tapatumas yra apibrėžiamas pagal šio reikalavimo dalyką ir faktinį pagrindą. Teisinio reikalavimo pagrindo keitimas nekeičiant jo faktinio pagrindo nepašalina reikalavimo tapatumo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. spalio 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-293-823/2019](#), 23 punktas).
20. Kasacinio teismo praktikoje ne kartą pažymėta, kad įvertinti, koks yra ieškinio pagrindas ir dalykas, galima tik nustatčius, ką iš tikrųjų ginčija ieškovas ir kokio teisinio rezultato jis siekia byloje pareikštame ieškinyje suformuluotais reikalavimais. Ginčo dalyko lingvistinės formuluotės bei atskirų ieškinio pagrindo elementų formalus tapatumas ne visada reiškia tapataus ieškinio buvimą, todėl kiekvienu konkrečiu atveju būtina nustatyti bylos nagrinėjimo dalyką, kuris apima ir konkrečių faktų bei teisinių santykių nustatymą, visumą. Taigi ir priešingai, skirtingos lingvistinės ginčo dalyko ar pagrindo elementų formuluotės ne visada reiškia ieškinių netapatumą, nes šis klausimas turi būti sprendžiamas vertinant pareikšto ieškinio esmę, turinį bei tikslus (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. lapkričio 25 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-466/2011 ir joje nurodomą kasacinio teismo praktiką). Naujas ieškinys yra tada, kai nurodomos tokios aplinkybės, kurios nebuvo teismo nagrinėjimo dalykas išnagrinėtoje byloje. Ieškinio pagrindas laikytinas tapačiu, kai jis grindžiamas tais pačiais juridiniais faktais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-65-421/2020, 20 punktas).
21. Ieškovė nagrinėjamoje byloje pareikštu ieškiniu prašo pripažinti negaliojančia 2019 m. rugpjūčio 19 d. reikalavimo perdavimo sutartį, kuria UAB „Akva“ neatlygintinai perdėjo UAB „Belor“ 5 600 000 Eur reikalavimo teisę į UAB „Arvi fertis“. Perleista reikalavimo teisė kildinama iš 2016 m. vasario 1 d. investavimo sutarties, sudarytos UAB „Arvi“ ir ko, UAB „Arvi fertis“ ir „Pride Holding & Investment Limited“ (vėlesniais susitarimais dėl investavimo sutarties pakeitimo investuotojo teisės ir pareigos perleistos naujai investuotojai UAB „Akva“). Ieškinyje nurodomi du 2019 m. rugpjūčio 19 d. reikalavimo perdavimo sutarties negaliojimo pagrindai: 1) reikalavimo perdavimo sutarties sudarymo momentu UAB „Akva“ neturėjo reikalavimo teisės į UAB „Arvi fertis“, t. y. buvo perleistas negaliojantis reikalavimas, ir 2) reikalavimo perdavimo sutartyje esantis UAB „Akva“ direktorės parašas galimai yra suklastotas.
22. Teismai atsisakė priimti ieškovės ieškinį konstatavę jo tapatumą teisme nagrinėjamam ginčui dėl UAB „Belor“ kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo BUAB „Arvi fertis“ bankroto byloje. Pagal Lietuvos teismų informacinės sistemos LITEKO duomenis, UAB „Belor“ kreditoriaus reikalavimo BUAB „Arvi fertis“ bankroto byloje tvirtinimo klausimas Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. liepos 28 d. nutartimi grąžintas iš naujo spręsti pirmosios instancijos teismui ir šiuo metu dar nėra išspręstas (naujas bylos Nr. eB2-1047-603/2021). UAB „Belor“

5 600 000 Eur kreditoriaus reikalavimas BUAB „Arvi fertis“ bankroto byloje grindžiamas ieškovės šioje byloje ginčijama 2019 m. rugpjūčio 19 d. reikalavimo perdavimo sutartimi. Ieškovė nurodytoje byloje dalyvauja trečiojo asmens procesiniu statusu.

23. Iš Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. liepos 28 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e2-1208-407/2020, kuria UAB „Belor“ kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo klausimas grąžintas iš naujo spręsti pirmosios instancijos teismui, matyti, kad tarp BUAB „Arvi fertis“ kreditorių UAB „Belor“ ir UAB „Biovasto investicijos“ yra kilęs ginčas, kam priklauso reikalavimo teisė į 5 600 000 Eur sumą pagal 2016 m. vasario 1 d. investavimo sutartį. UAB „Belor“ teigimu, 5 600 000 Eur suma turėjo būti grąžinta investuotojai UAB „Akvua“, nes įsipareigojimai pagal investavimo sutartį ir vėlesnius jos pakeitimus nebuvo įvykdyti. Šią reikalavimo teisę UAB „Akvua“ perdėjo UAB „Belor“ pagal ieškovės ginčijamą 2019 m. rugpjūčio 19 d. reikalavimo perdavimo sutartį. UAB „Biovasto investicijos“ teigimu, teisė reikalauti iš UAB „Arvi fertis“ nurodytos sumos priklauso nagrinėjamos bylos ieškovei, kuri yra šią teisę jai perdėjusi pagal 2019 m. vasario 8 d. reikalavimo perdavimo sutartį. Iš esmės tokie pat argumentai dėl investavimo sutarties vykdymo ir UAB „Akvua“ teisės reikalauti iš UAB „Arvi fertis“ 5 600 000 Eur sumos nebuvimo nurodomi ir ieškovės šioje byloje reiškiamame ieškinyje.
24. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad kreditoriaus bankroto byloje pareikštas reikalavimas pagal savo teisinę prigimtį atitinka ieškinį, kuris, jei skolininkui nebūtų iškelta bankroto byla, būtų pareiškiamas ir nagrinėjamas savarankiškoje civilinėje byloje. Tokio kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo procedūra pagal savo teisinę prigimtį atitinka civilinės bylos nagrinėjimą, kurio metu siekiama išsiaiškinti, ar kreditorius turi reikalavimo teisę į bankrutuojančią įmonę, o priimta teismo nutartis dėl kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo atitinka teismo sprendimą, kuriuo iš esmės atsakoma į kreditoriaus materialinį teisinį reikalavimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. balandžio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-160/2011; 2012 m. balandžio 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-188/2012; kt.).
25. Minėta, kad UAB „Belor“ kreditoriaus reikalavimas BUAB „Arvi fertis“ bankroto byloje grindžiamas ieškovės šioje byloje reiškiamu ieškiniu ginčijama reikalavimo perdavimo (cesijos) sutartimi. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad cesija nėra abstraktus savarankiškas sandoris, o yra susietas su pagrindiniu sandoriu, kuriame vyko reikalavimų pasikeitimas, t. y. sutartimi, kuri yra cesijos esmė. Kilus šalių ginčui, visų pirma reikia nustatyti, ar pradinis kreditorius turėjo teisę, dėl kurios sudaryta reikalavimo perdavimo sutartis, ir ar ši jo teisė buvo galiojanti cesijos sutarties sudarymo metu. Vertinant reikalavimo perdavimo teisėtumą, reikia įvertinti: 1) prievolę, iš kurios atsirado teisė, esanti reikalavimo perdavimo dalyku; 2) sandorį, kurio pagrindu pradinis kreditorius perduoda naujam kreditoriui reikalavimo teisę reikalavimo perdavimo forma (perleidimo pagrinda); 3) reikalavimo perdavimo (cesijos) sandorį, kuriuo perdėjama reikalavimo teisė (atsisakoma reikalavimo teisės) (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. spalio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-1255/2002; 2003 m. rugsėjo 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-759/2003; kt.). Taigi, reikalavimų perdavimo sutartis yra tiesiogiai susijusi su pradiniu sandoriu, kurio pagrindu perduodama reikalavimo teisė, ir visi ginčai dėl reikalavimo perdavimo sutarties yra taip pat susiję su pradiniu sandoriu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. gruodžio 1 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-545/2009](#)).
26. Kasacinis teismas taip pat yra išaiškinęs, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 6.102 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas draudimas perleisti tokį reikalavimą, dėl kurio negalimas išieškoti, be kita ko, reiškia ir draudimą perleisti reikalavimą, kurio pradinis kreditorius neturi. Tai, kad pradinis kreditorius perdėjo naujam kreditoriui reikalavimo teisę, kurios pats neturėjo, reiškia, kad cesijos sutarties sudarymo metu jos dalykas neatitiko įmanomumo reikalavimo ([CK](#) 6.3 straipsnio 4 dalis) ir, sudarant šią sutartį, pažeistas [CK](#) 6.102 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas imperatyvus draudimas. Nustatę, kad ieškovas savo reikalavimus atsakovui grindžia cesijos pagrindu gauta reikalavimo teise, kurios ją perdėjęs asmuo neturėjo, teismai, vadovaudamiesi [CK](#) 1.78 straipsnio 5 dalimi, privalo *ex officio* (pagal pareigas) pripažinti sutartį dėl reikalavimo teisės perdavimo niekine ir negaliojančia, kaip prieštaraujančią imperatyviosioms įstatymo normoms ([CK](#) 1.80 straipsnio 1 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. birželio 30 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-199/2008](#)).
27. Aptartas teisinis reglamentavimas ir kasacinio teismo praktika suponuoja, kad BUAB „Arvi fertis“ bankroto byloje kilus ginčui dėl UAB „Belor“ kreditoriaus reikalavimo, grindžiamo reikalavimo perdavimo sutartimi, *inter alia* (be kita ko), dėl to, kad UAB „Akvua“ (pradinė kreditorė) galimai perdėjo UAB „Belor“ reikalavimo teisę, kurios pati neturėjo, teismas, kuris sprendžia UAB „Belor“ kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo klausimą, turės nuspręsti ir dėl ieškovės šioje byloje ginčijamos reikalavimo perdavimo sutarties galiojimo, nepriklausomai nuo to, kad savarankiškas reikalavimas pripažinti šią sutartį negaliojančia byloje nebuvo pareikštas (šios nutarties 26 punktas). Taigi, bylą nagrinėję teismai pagrįstai konstatavo, kad ieškovės reikalavimo pripažinti negaliojančia 2019 m. rugpjūčio 19 d. reikalavimo perdavimo sutartį dėl to, kad sutarties sudarymo momentu UAB „Akvua“ neturėjo reikalavimo teisės į UAB „Arvi fertis“, dalykas ir pagrindas, nepriklausomai nuo lingvistinės formuluotės skirtumų, pagal siekiamą teisinį rezultatą yra tapatūs civilinėje byloje Nr. eB2-1047-603/2021 nagrinėjamo ginčo dalykui ir pagrindui (šios nutarties 20 punktas).
28. Kasaciniame skunde akcentuojama, kad šioje byloje reiškiamu ieškiniu 2019 m. rugpjūčio 19 d. reikalavimo perdavimo sutartį prašoma pripažinti negaliojančia ir tuo pagrindu, kad reikalavimo perdavimo sutartyje esantis UAB „Akvua“ direktorės parašas galimai yra suklaidotas, t. y. argumentu, kuriuo kreditorė UAB „Biovasto investicijos“ civilinėje byloje Nr. eB2-1047-603/2021 nesiremia. Tačiau iš teismų procesinių sprendimų byloje dėl UAB „Belor“ kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo matyti, kad tokį argumentą teismui yra nurodžiusi pati ieškovė, kuri, kaip minėta, aptariamoje byloje dalyvauja trečiojo asmens statusu (Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. liepos 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1208-407/2020, 24.1 punktas). Byloje nėra duomenų, kad UAB „Belor“ kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo klausimą sprendžiantis teismas būtų priėmęs procesinį sprendimą, kuriuo nurodytus ieškovės argumentus vertinti būtų atsisakęs, todėl kasacinio skundo argumentai, kad ieškovė neturi galimybių šias aplinkybes įrodinėti sprendžiant UAB „Belor“ kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo klausimą, pripažintini nepagrįstais. Kita vertus, UAB „Belor“ kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo klausimą sprendžiančiam teismui vis dėlto atsisakius šiuos reikalavimus nagrinėti, iš ieškovės nebūtų atimta teisė ateityje reikšti ieškinį laikantis bendros proceso įstatymų nustatytos tvarkos (šios nutarties 16 punktas).
29. Kasaciniame skunde akcentuojamas ginčo šalių formalus procesinio statuso skirtumas nagrinėjamu atveju yra nulemtas bankroto bylų procesinių ypatumų, pagal kuriuos bankrutuojančios įmonės kreditoriai, turintys teisę ginčyti kitų kreditorių reikalavimus, bankroto byloje dalyvauja trečiųjų asmenų, o ne ieškovų procesiniu statusu, ir nepaneigia, kad civilinėje byloje Nr. eB2-1047-603/2021 sprendžiamas tarp to paties materialiojo teisinio santykio dalyvių kilęs ginčas (šios nutarties 18 punktas). Civilinėje byloje Nr. eB2-1047-603/2021 dalyvauja ne tik ieškovės teisių perėmėja UAB „Biovasto investicijos“, bet ir pati ieškovė, kuri teismo į bylą įtraukta kaip trečiasis asmuo remiantis jos prašymu, grindžiamu ieškovės teisiniu suinteresuotumu sprendžiant UAB „Belor“ kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo klausimą. Nors kasaciniame skunde nurodoma, kad ieškovė nėra BUAB „Arvi fertis“ kreditorė, tokį statusą byloje turi jos teisių perėmėja UAB „Biovasto investicijos“, kurios pusėje aktyviai veikia ieškovė. Ginčo materialiojo teisinio santykio šalių tapatumo nepaneigia ir ta aplinkybė, kad į civilinę bylą Nr. eB2-1047-603/2021 šiuo metu nėra įtraukta pradinė kreditorė UAB „Akvua“. Pagal [CPK 47 straipsnio](#) 1 dalį, tretieji asmenys, nepareiškiantys savarankiškų reikalavimų, gali būti įtraukiami dalyvauti byloje tiek teismo iniciatyva, tiek motyvuotu šalių prašymu, jei bylos išsprendimas gali turėti įtakos jų teisėms arba pareigoms. Toks procesinis veiksmas galimas iki baigiamųjų kalbų pradžios.
30. Apibendrinama išdėstytus argumentus teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas, priimdamas skundžiamą nutartį, teisingai aiškino ir taikė nagrinėjamam klausimui aktualias proceso teisės normas, nenukrypęs nuo kasacinio teismo šiuo klausimu formuojamos praktikos ir pagrįstai nusprendė, kad ieškovės ieškinį turi būti atsisakyta priimti [CPK](#) 137 straipsnio 2 dalies 5 punkto pagrindu. Kasacinio skundo argumentai nesudaro pagrindo panaikinti skundžiamą apeliacinės instancijos teismo procesinį sprendimą ([CPK](#) 359 straipsnio 1 dalies 1 punktas).

359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo 2020 m. birželio 25 d. nutartį palikti nepakeistą.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Goda Ambrasaitė-Balynienė

Danguolė Bublienė

Algirdas Taminskas